

OPONENTSKÝ POSUDEK

rigorózní práce Mgr. Martiny B o h á č o v é , Rozšířená 18,
182 00 Praha 8-Libeň na téma

"Závěť a její místo v dědickém řízení"

Jde o práci v rozsahu 124 stran včetně příloh, obsahově členěná na úvod, předpoklady dědického nástupnictví, závěť jako jeden z právních důvodů dědění na str. 22-54 v podstatě zaměřená k vlastnímu tématu práce, dále na řízení o dědictví (závěti se týká v podstatě jen úsek 4.4.1 zaměřený na evidenci závětí sepsaných formou notářského zápisu nebo daných do notářské úschovy), dále na opravná řízení, mezinárodní prvek, úpravu de lege ferenda a na závěr.

Zaměřením práce a popisovanými postupy autorka na sebe prozrazuje, že je obeznámena s praktikami notářské praxe a že je s nimi srozuměna. Již při pročítání úvodu nemohlo ujít pozornosti, jaký je v notářské pojetí příkládán^{vyznamenán} dohodě dědiců o vypořádání dědictví (str.8) či dokonce "přání" pozůstalého manžela při vypořádání společného jmění manželů (str.26). Dokonce se uvedenému řešení dává přednost před anticipací rozdělení zanechaného majetku nařízenou zůstavitelem v závěti. Přitom de lege ferenda k odlišnému postupu (str. 105) a postojí neprojevuje nesouhlas. Ukazuje se, že řízení o dědictví dostává jinou podobu, ukáže-li se při prvním kontaktu s účastníky, že jsou nakloněni dohodě, než tehdy, když konfliktní postoje jsou nabílední.

Při nabývání dědictví podle závěti se střetávají dvě protichůdné tendence, na jedné straně princip familiarizace, preferující okruh dědiců ze zákona, a na druhé straně princip testovací volnosti. I když, jak autorka uvádí, právní úprava řeší tuto kolizi kompromisně tím, že zjednává ochranu tzv. neopomenutelným dědicům; přes to by si v dané souvislosti zasloužilo pozornosti to, v jaké podobě má být taková ochrana přiznána. Na rozdíl od naší právní úpravy, při níž je opomenutý neopomenutelný dědic povolán ke kvotě dědictví a vytváří se tak od počátku možnost konfliktu se závětním dědicem, kterému připadne dědictví zkrácené o uvedený podíl, v cizích právních řádech (Rakousko, Německo, Švýcarsko) se neopomenutelnému dědici přiznává toliko právo na výplatu čistého dědického podílu v penězích od závětního dědice.

V současné právní úpravě datující se již od 1.1.1951 byl namísto někdejší péřty vážíci se k osobě zůstavitele dán průchod ochtivosti dědiců k uchopení se výsledků úsilí jejich předchůdců.

Autorce nelze upřít snahu upozornit na faktory, na nichž spočívá přechod majetku ze zůstavitele na dědice, jakož i na otázky, s kterými se praxe v řízení o dědění musí vypořádávat. Nelze jí vytknout nějaká závažná pochybení, i když k některým místům textu lze mít výhrady, jak dále uvádím:

- str. 7: Jde o stylistickou neobratnost ve větě "Pokud by tedy zůstavitel ochtěl proříditi o svém majetku odlišně, musel by tak učiniti ještě za života" (Kdy jindy?)
- str. 22: Pojem "osob blízkých" ve dvou odstavcích uprostřed je používán v rozporu s definicí osob blízkých v ustanovení § 116 o.z. (Osoby blízké patří do okruhu zákonných dědiců.)
- str. 27: K citaci judikátu VS v Praze bylo vhodné zajmout stanovisko, v jakém poměru ten, kdo je povolán k jednotlivé věci z dědictví, odpovídá za dluhy dědictví tížící.
- str. 29: Ve výčtu "movitého majetku" á contr. je kromě jiného zmínka o "hotovosti", dokonce se v této souvislosti odkazuje na publikaci "Dědické právo" str. 91. Nic takové se na uvedeném místě publikace neuvádí, peněžní hotovost je přece movitou věcí, opačný názor z pera autorů uvedené publikace by nemohl vyjít.
- str. 39: S tvrzením ve větě "Také není nikde stanoveno, zda tento projev (tj. projev zůstavitele před dvěma přízvanými svědky o alografní závěti) musí být učiněn před vlastním sepsáním listiny nebo až poté" nelze souhlasit, protože odporuje znění ustanovení § 476b o.z.

Pokud jde o stať de lege ferenda, dalo se od autorky očekávat, že vysloví, v čem spatřuje přínos nové úpravy a v čem může vyvolat potíže při aplikaci.

Vytýkané nepřesnosti či nesprávnost by v dané souvislosti neměly být přeceňovány a zastínit tak výsledek úsilí rigorózanťky.

17.11.2005

doc.dr.Jiří Mikeš